

Les propostes per a l'estàndard oral valencià de l'IEC i de l'AVL

JOSEP-ÀNGEL MAS CASTELLS
Universitat Politècnica de València

1. IEC i AVL: QÜESTIONS PRÈVIES

La llengua catalana compta, a hores d'ara, amb dues institucions oficials amb competència per fixar-ne la normativa gramatical i ortogràfica: l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL). L'IEC es va fundar el 1907 i la Secció Filològica, ocupada des de bon començament en tasques normativitzadores de l'ortografia i la gramàtica de la llengua catalana, el 1911. No és aquest el lloc on fer balanç d'una tasca ja secular i que ha estat i és analitzada per diversos estudiosos de la normativa (per exemple, Saragossà, 1997; Segarra, 1985; Solà, 1987; i sobre el pes dels dialectes Casanova, 2002, i Sistac, 2000). La llei de creació de l'AVL es va promulgar el 1998, però el decret que en regula el funcionament no va veure la llum fins al 2002.

Per qüestions d'espai, ens haurem d'accontentar amb aquesta descripció sucinta (més informació en <http://www.iec.cat/IECavui/> i <http://www.avl.gva.es>). Cal anotar, però, alguns aspectes rellevants, començant pel que ja s'ha dit: l'antiguitat. Un avantatge de quasi cent anys comporta, necessàriament, una percepció diferent quant al prestigi i la fonamentació dels treballs respectius, a la qual cosa ha contribuït algun que altre «error de joventut» de l'AVL, com ara la publicació de llistes de paraules preferents o diversos aspectes del *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià*. Tot i que l'agosament també pot ser una virtut: comparim el contrast d'aquesta valoració amb una de més aviat positiva de la *Gramàtica normativa valenciana* (2006) que ha fet Miquel Àngel Pradilla (2007, 2008).

El prestigi el dóna també la composició de les entitats. En aquest punt, les dificultats per nomenar els 21 membres de l'AVL expliquen els sis anys de marge entre la llei de creació i el decret de regulació, marge que no va evitar que encara avui hi haja alguns membres que poden acreditar uns coneixements lingüístics

(de valencià) més prompte minsos. Tampoc no és sobrer d'esmentar que dels 37 membres de la Secció Filològica, 10 es vinculen a l'àmbit valencià, incloent-hi membres numeraris i emèrits, i que el nombre de membres comuns a ambdues institucions es redueix a 2.

Però, sens dubte, la diferència *estructural* més important és l'àmbit d'actuació: l'IEC es fixa el conjunt del domini lingüístic i l'AVL es limita al valencià. Evidentment, el fet que això ho regule un real decret (1976) en el primer cas i una llei autonòmica en el segon hi té molt a veure. Siga com siga, l'oficialitat de les institucions fa que hàgem de parlar d'una normativa composicional polimòrfica i definitivament policèntrica, si més no en el cas del valencià. En altres casos (Universitat de les Illes Balears, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana) la tasca sembla que se centra en la difusió de la normativa de l'IEC i en una voluntat d'incidència en l'estàndard territorial respectiu.

És per això que, al nostre parer, les anàlisis comparatives entre els textos dels ens que tenen com a missió l'actualització de la normativa haurien de ser una constant. Aquest treball se centra en sengles documents de temàtica idèntica, dirigits especialment als dos àmbits més rellevants per a la normalització lingüística, com són l'acadèmic i el dels mitjans de comunicació audiovisual: la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I: Fonètica* (1999) de l'IEC (PEOLC a partir d'ací) i *L'estàndard oral valencià* (2006) de l'AVL (EOV d'ací endavant), inclòs al *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià* (Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2006a).

2. QÜESTIONS PRÈVIES PEOLC - EOVS

Tant la PEOLC com l'EOV parlen de *propostes*, en el primer cas des del mateix títol, a causa, probablement, del caràcter més obert i participatiu de l'estàndard respecte de la normativa lingüística (vegeu una de les darreres propostes de distinció dels termes en Montoya, 2006). Per això mateix situen els trets en una mena d'escala d'acceptabilitat, que tan sols divergeix en el nom del grau mitjà, *admissible* i *acceptable*, respectivament, mentre que coincideix tant en el menor, *no recomanable*, com en el major, *pròpia*. Cal recordar, però, que l'EOV s'adreça a l'àmbit valencià exclusivament, de manera que quan qualifica una pronúncia com a *pròpia de l'àmbit general* es refereix a aquesta demarcació, mentre que la mateixa expressió en la PEOLC abraça la totalitat del domini lingüístic.

D'altra banda, és important destacar que la distinció per nivell de formalitat es fa a la PEOLC entre el registre formal i l'informal, mentre que l'EOV, quan hi distingeix, ho fa tot sovint entre *àmbits molt formals* i *pronúncia estàndard*. Com veurem, la certa diferència en la visió de la comunicació oral pública que se'n pot deduir podria explicar la qualitat de la major part de disparitats entre les dues propostes.

No s'ha de menystenir el pes d'allò que s'anomena *el signe del temps* en aquesta sensibilitat més gran del darrer document cap als trets propis de l'oralitat: sense espai per detenir-nos-hi, sembla que la tendència és prou general en el nostre context cultural en sentit ampli (m'hi he referit en Mas, 2008, p. 129-136). També es pot rastrejar algun aspecte més concret de la nostra evolució sociocultural en la presència i l'absència, respectivament, de terminologia amb certa càrrega ideològica (com ara *cultura nacional*), dit siga de passada.

3. ANÀLISI COMPARATIVA

Passem ja a la comparació dels trets de la PEOLC referits al valencià amb els de l'EOV. L'ordre que s'ha seguit és el de la PEOLC; així, quan l'anàlisi comparativa porta l'entrada EOV és perquè el document de l'IEC no en parla. A efectes simplificadors, l'absència de referència a l'àmbit s'ha d'interpretar com que el tret és propi o admissible en el general. Per tal de facilitar l'anàlisi posterior, les diferències que s'han trobat entre els 78 trets s'han marcat amb uns símbols que expliquem tot seguit:

— * Diferència feble: amb un asterisc, els trets que una de les institucions considera admissibles/acceptables mentre que l'altra els cataloga com a propis. La *feblesa* deriva del fet que l'usuari, en realitzar la pronúncia en qüestió, no contravindria cap *norma* ni en un cas ni en l'altre.

— ** Diferència forta: se senyalen així les pronúncies que una institució recomana mentre que l'altra les condemna.

— # Diferència dubtosa: pronúncies que admet o promou un dels documents i que l'altre no esmenta, però que, en contra del que caldria deduir del silenci, resulta dubtós que pretenga que s'evite.

Després de l'anàlisi comparativa hi ha els símbols, que constitueixen, de fet, una primera anàlisi «literal».

Vocalisme

Vocals tòniques

1. PEOLC: Pròpia la diferent repartició de les *e* i *ε*, corresponent als «hàbits fonètics tradicionals» del català occidental i oriental (*cadena*). EOV: no ho esmenta, però en «Excepcions»: s'escriuen amb *è* i es pronuncien *é*: *què*, *perquè* i *València*.

Vocals àtones

2. PEOLC: Propis «els diferents tipus de reduccions sistemàtiques», és a dir, tant la pronúncia occidental com l'oriental de les *e* i les *o* àtones. EOV: com

- a norma general, «correspondència entre les vocals àtones i les grafies que les representen» (les dues propostes coincideixen).
3. #EOV: Pròpia la pronunciació com a *u* de la vocal *o* dels noms propis *Joan* i *Josep*. PEOLC: no ho esmenta (però tret 2).
 4. **EOV: Pròpia la pronunciació com a *e* o com a *i* de la vocal pretònica de les paraules acabades en *-aixement* o *-eixement*: *naixement/naiximent, coneixement/coneiximent*. PEOLC: no ho esmenta (s'interpreta com a no recomanable).
 5. *PEOLC: Admissible la pronunciació *eu* del pronom *ho* quan es troba en posició proclítica (pròpia del català occidental i el balear). EOV: pròpia, incloent-hi també *u* i *w*, amb descripció dels contextos de les diferents pronúncies.
 6. *PEOLC: Admissible la diferenciació fonètica entre el masculí i el femení del sufix *-ista* (català occidental). EOV: no ho esmenta (però en la *Gramàtica normativa valenciana*, p. 96: «poden adoptar la terminació *-istel-ista* per a distingir el masculí del femení» i en «Observació» data els primers textos amb alternança escrita al segle xv, per tant, es consideren pròpies la diferenciació i la invariabilitat).
 7. *PEOLC: Admissible, en registres informals, la pronunciació com a *a* de la vocal inicial de mots començats per *en-*, *em-*, *es-* i de la *e* pretònica en alguns mots, com *sencer, lleuger, resplendor, Miquelet* (català occidental). EOV: pròpies la pronúncia amb *a* o amb *e* a inici de paraula, sense distinció de registre, i també la d'algunes paraules, com *sencer, lleuger, llençol, terròs, albergina, clevill, lleganya...*
 8. #EOV: Acceptable, en l'àmbit territorial en què és pròpia, la pronunciació com a *o* oberta de la vocal *a* en posició final de paraula que es produïx per assimilació a la *o* oberta tònica de la síl·laba anterior [harmonia vocàlica, valencià meridional]: *pilota, vora*. PEOLC: no ho esmenta (es pot interpretar com a no recomanable o tret 2?).
 9. #EOV: Acceptable, en l'àmbit territorial en què és pròpia, la pronunciació com a *e* oberta de la vocal *a* de posició final de paraula que es produïx per assimilació a la *e* oberta tònica de la síl·laba anterior [harmonia vocàlica, valencià meridional]: *tela, serra*. PEOLC: no ho esmenta (es pot interpretar com a no recomanable o tret 2?).
 10. #EOV: Acceptable, en l'àmbit territorial en què és pròpia, la pronunciació com a *e* de la vocal *a* de la tercera persona del singular d'alguns temps [valencià septentrional]: *ell canta, ell cantava*. PEOLC: no ho esmenta (no recomanable o tret 2?).
 11. #EOV: Acceptable, en l'àmbit territorial en què és pròpia, la pronunciació com a *u* de la vocal *o* en paraules que presenten una *i* tònica o una consonant labial: *collir, tossir*. PEOLC: no ho esmenta (es pot interpretar com a no recomanable o tret 2?).

12. PEOLC: No recomanable el tancament de *e* en *i* per contacte amb una consonant palatal (*giner, quixal, dijú*). EOVS: ídem.
13. PEOLC: No recomanables les assimilacions o dissimilacions com *dicidir* per *decidir*, o *vegilar* per *vigilar*. EOVS: ídem.
14. PEOLC: No recomanable la substitució de *u* per *o* en casos com *monicipal, estodiar*. EOVS: ídem.
15. EOVS: No recomanable l'elisió de la vocal *i* pretònica en paraules acabades en *-iència: paciència*. PEOLC: ídem, però inclòs en diftongs (!?).
16. EOVS: No recomanable l'addició d'una *a* inicial en paraules com ara *moto, ràdio* o *vespa*. PEOLC: no ho esmenta (es pot interpretar com a no recomanable).

Diftongs

17. #EOVS: Pròpia la pronunciació del grup vocàlic *ui* formant diftong creixent o decreixent: *buit, descuit*. PEOLC: no ho esmenta (es pot interpretar com a no recomanable).
18. *PEOLC: Admissible, en registres informals, la pronunciació unisil·làbica de *i* seguida d'una altra vocal: *condició, ciència*, etc. EOVS: «sembla» que reserva el hiat als registres molt formals i inclou també *u* + vocal: *contínuament*.
19. PEOLC: No recomanable la reducció de diftongs a una sola vocal: *pacència* (!), *custió, coranta, cantitat*, etc. EOVS: ídem, però referint-se al diftong *qua-* i a l'elisió de la *i* pretònica (vegeu 18).
20. PEOLC: No recomanable la pronunciació del diftong *au* en comptes de *o* a principi d'algunes paraules com *aufegar, aulor*. EOVS: ídem.

Consonantisme

Consonants oclusives

21. *PEOLC: Pròpies tant la pronúncia com l'elisió de les oclusives finals darrere nasal (*font, llamp, sang*), i de *t* o *d* darrere *l* (*malalt, molt*). EOVS: acceptable l'emmudiment en l'àmbit territorial en què és propi (propi pronunciar-les).
22. *PEOLC: Pròpies tant la distinció entre *b* i *v*, com la confusió en *b*. EOVS: neutralització acceptable en l'àmbit territorial on és pròpia tot i que en recomana la distinció.
23. **EOVS: Propi l'emmudiment de la primera *g* del grup *gg*: *sugerir*. PEOLC: no ho esmenta (= no recomanable).
24. #EOVS: Pròpies la pronúncia oclusiva i fricativa de la *-b-* intervocàlica. PEOLC: no ho esmenta (no recomanable l'oclusiva?).

25. **PEOLC: Admissible en l'àmbit restringit balear i en registres informals l'emudiment de l'oclusiva dels grups *ads-*, *abs-*, *obs-* seguits de consonant. EOV: propi pronúncia i emudiment.
26. **PEOLC: No recomanable la supressió de la *p* del grup *ps-* inicial (*psiquiatria*). EOV: propi l'emudiment, mentre que la pronúncia es reserva per a àmbits molt formals.
27. PEOLC: No recomanable la *-t* adventícia final en certes paraules (*collègit*, *prèmit*). EOV: ídem.
28. *PEOLC: No recomanable la pronunciació de la *t* ortogràfica en mots com *setmana* o *cotna*. La pronunciació recomanable és *settimana*, *conna*. EOV: pròpia la pronunciació simple, mentre que la geminada és pròpia de registres molt formals.
29. PEOLC: No recomanable la caiguda de la *-d-* intervocàlica (*caïra*, *vesprà*, *llauraor*). EOV: ídem, tot i que distingeix entre no recomanable en paraules com *caïra*, *maiür*, *caena* [valencià molt meridional] i la pronúncia pròpia de la *-d-* en els sufixos *-ada* i *-ador*: hi ha fins i tot tradició escrita en els àmbits festiu i gastronòmic: *mascletà*, *fideuà*.
30. PEOLC: No recomanable l'emudiment de la *g* davant la *u*: *aiua*. EOV: ídem (*juar*).
31. EOV: No recomanable l'emudiment de la *v* intervocàlica de les terminacions de l'imperfet d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació: *parla(v)* es. PEOLC: no ho esmenta (= ídem).

Consonants sibilants alveolars

32. PEOLC: Propi tant pronunciar el grup *tz* del sufix *-itz-* com a *dz*, o bé *z*. EOV: pròpia *z*: *analizar* (coincidència a considerar *z* pròpia del valencià).
33. **EOV: Pròpia la pronunciació fricativa del grup *ts* en posició inicial: (*t*)*sar*, mentre que l'africada es reserva per a àmbits molt formals. PEOLC: no ho esmenta (es pot interpretar com a no recomanable).
34. #PEOLC: Admissible en l'àmbit restringit occidental pronunciar *sc* o *xc* l'increment dels verbs incoatiu: *patixca*. EOV: no ho esmenta. Però: la *Gramàtica normativa valenciana*, p. 254: «es pronuncia habitualment com a palatal».
35. *PEOLC: Admissible en l'àmbit restringit valencià i en registre informal la pronunciació *ea* del sufix *-esa*: *pobrea*. EOV: pròpies la pronúncia i l'emudiment. Fins i tot, admissible la grafia sense *s*, en «algunes paraules»: *grandea*, *riquea*, *vellea*.
36. PEOLC: No recomanable la pronunciació *dz* en verbs acabats en *-isar* i derivats (*matitzar*). EOV: no ho esmenta (es pot interpretar com a no recomanable).

37. PEOLC: No recomanable la pronúncia sorda de la *x* del grup *ex-* més vocal (*eksamen*). EOv: ídem.
38. PEOLC: No recomanables algunes palatalitzacions: *xixanta*, *tretge*, *moltx*. EOv: ídem.
39. PEOLC: No recomanable la pronúncia sorda de la sibilant sonora (*pos-sar*). EOv: ídem.
40. PEOLC: No recomanable la pronúncia sorda de la sibilant sorda (*impre-sió*). EOv: ídem.

Consonants sibilants palatals

41. PEOLC: Pròpies tant la pronúncia fricativa com l'africada de la sibilant palatal sorda en posició inicial o postconsonàntica: *xic*, *planxar*. EOv: no ho esmenta (es pot interpretar com a pròpia la pronúncia africada, general en valencià).
42. PEOLC: Pròpies tant la pronúncia amb *i* com sense *i* del grup *ix*: *feix*, *caixa*. EOv: acceptable, en l'àmbit territorial en què és propi, l'emmudiment de la *i* del grup *ix* (per tant, és pròpia de l'àmbit general valencià la pronúncia amb *i*).
43. PEOLC: Pròpies tant la pronúncia fricativa (català oriental) com l'africada (català occidental) del so sibilant palatal sonor (*gerani*). EOv: ídem (es pot interpretar com a pròpia la pronúncia africada, general en valencià).
44. PEOLC: Pròpies tant la pronúncia *j* com *i* de *jo* i *ja*. EOv: ídem (pròpia *i*).
45. **EOv: Acceptable en els àmbits territorials on és pròpia la pronúncia com a *eix-* del grup *ex-* seguit de vocal: *eixemple*. PEOLC: no ho esmenta (es pot interpretar com a no recomanable).
46. PEOLC: No recomanable la pronúncia com a *s* de la sibilant palatal: *cais-sa* (*caixa*). EOv: ídem.
47. PEOLC: No recomanable la pronúncia africada sorda del so sibilant palatal sonor: *txent* (*gent*). EOv: ídem.
48. PEOLC: No recomanable la pronúncia de la *j* de les formes *-jecc-*, *-ject-* com a *i* semiconsonant. EOv: ídem.
49. EOv: No recomanable l'addició de vocals eufòniques davant *x-*: *aiXàtiva*. PEOLC: no ho esmenta (= ídem).
50. EOv: No recomanable la pronúncia com a *eg-* del grup *ex-* seguit de vocal: *egecutar*. PEOLC: no ho esmenta (= ídem).

Consonants nasals

51. **EOv: Pròpies la pronúncia *bm* i *mm* dels grups *bm* i *pm*: *submarí* o *sum-marí*, *capmoix* o *cammoix*, «si bé és preferible la primera opció» (?). PEOLC: no ho esmenta (= no recomanable *mm*).

52. **EOV: Propi l'emmudiment de la primera consonant dels grups consonàntics cultes *gm*, *mn* i *pn*: (*g*)*nom*, (*m*)*nemotècnia*, (*p*)*neumàtic*. PEOLC: no ho esmenta (= no recomanable).
53. PEOLC: No recomanable l'omissió del so nasal de grups cultes: *co(n)stitució*. EOV: ídem.
54. **PEOLC: No recomanable la reducció de la nasal doble a senzilla: *com(m)ou-re*, *in(n)ecessari*, *sem(m)ana*, *con(n)a*. EOV: propi l'emmudiment del grup *nn* en *con(n)ectar*, *in(n)ocent*, *trien(n)i*. Pel que fa a *setmana* vegeu 28. Quant a *cotna*, pròpia tant la pronúncia geminada com la simple, «si bé és preferible la geminada».
55. EOV: No recomanable la pronunciació palatalitzada de la *n* inicial en paraules com *nyervi* o *nyugar*. PEOLC: no ho esmenta (= ídem).

Consonants laterals

56. *PEOLC: Pròpies tant la pronúncia palatal com alveolar del so lateral geminat: *espatlla/espatla*. EOV: pròpies la pronúncia geminada i la simple del grup *tl* patrimonial (*amella* o *amela*), «si bé és preferible la pronunciació geminada» (?).
57. #EOV: Pròpia la pronunciació com a *dl* del grup *tl* en cultismes: *adlàntic*. PEOLC: no ho esmenta (*l?*).
58. *PEOLC: Admissible la no geminació de la lateral palatal en mots com *ratlla*, *bitllet*, *butlletí*. EOV: pròpia la no geminació.
59. *PEOLC: Admissible, però en registres informals, l'emmudiment de la *l* en els mots *a(l)tre*, *nosa(l)tres* i *vosa(l)tres*. EOV: més o menys segueix el mateix criteri (acceptable, sense registres).
60. PEOLC: No recomanable la pronunciació generalitzada de la *ll* com a *i*. EOV: ídem.
61. **PEOLC: No recomanable la pronunciació d'una sola *l* per *ll* (*novella*). EOV: pròpia la pronúncia simple, la geminada només en registres «molt formals».
62. #PEOLC: No recomanable la pronunciació de la *l* sense ressonància velar. EOV: no ho esmenta.
63. *PEOLC: No recomanable la palatalització de la *l*- inicial en cultismes. EOV: ídem, però admet «la doble solució gràfica» en *lliberal*, *llegítim*, *llògica*.

Consonants vibrants

64. PEOLC: Pròpies tant la pronúncia de *-r* final de mot com l'emmudiment. EOV: Acceptable l'emmudiment on siga propi (del valencià): *cantà(r)*.

65. *PEOLC: Pròpia la pronúncia sense la *r* de la primera síl·laba del mot *a(r)bre*. EOV: ídem en *arbre* però també en *ma(r)bre*, *dine(r)s*, *dima(r)ts*.
66. PEOLC: Pròpies tant la pronúncia amb *r* com sense de la primera síl·laba de les formes que la contenen del verb *prendre* i derivats. EOV: més o menys segueix el mateix criteri (propi l'emudiment).
67. *PEOLC: Admissible en l'àmbit restringit valencià la pronunciació sense *r* de la primera síl·laba de les formes d'infinitiu, futur i condicional del verb *perdre*. EOV: propis emudiment i pronunciació.
68. PEOLC: No recomanable l'omissió de la *r* en *problema*, *programa*. EOV: ídem.
69. PEOLC: No recomanables les metàtesis de *r*: *fràbica*, *preda*. EOV: ídem (*quidrar*, *crompar*).
70. PEOLC: No recomanable l'addició d'una *r* final en verbs de la segona conjugació (*tràurer*) i certs substantius (*còmpter*). EOV: ídem.

Accentuació

71. PEOLC: No recomanable el desplaçament de l'accent en la conjugació de verbs amb l'infinitiu acabat en *-iar*. EOV: ídem.
72. PEOLC: No recomanable la dislocació de l'accent en cultismes: *reptil*, *atmòsfera*, *textil*. EOV: ídem.
73. EOV: «Les formes accentuades en el radical dels verbs acabats en *-quar* porten l'accent en la vocal anterior a la velar *q*: *adequa*». PEOLC: no ho esmenta (es pot interpretar que segueix el mateix criteri, atès que és la pronúncia que indica la grafia dels mots).
74. EOV: «Les formes accentuades en el radical dels verbs acabats en *-cuar* porten l'accent en la *u*: *descuen*». PEOLC: no ho esmenta (es pot interpretar que segueix el mateix criteri, atès que és la pronúncia que indica la grafia dels mots).

Fonètica sintàctica

Vocals en contacte

75. PEOLC: Propi pronunciar en una síl·laba la vocal final de mot amb la inicial del mot següent (*espera uns amics*) o elidir una de les vocals (*mitj(a) hora*). EOV: ídem.

Consonants finals

76. PEOLC: Propi pronunciar sordes les oclusives en posició final de mot quan es troben davant pausa, davant vocal o davant consonant sorda (*fret*, *clup*

- animat* [*club animat*], *psicòlec infantil*) i pronunciar-les sonores davant consonant sonora (*fed de fang*, *sag blanc* [*sac blanc*]). EOv: ídem.
77. PEOLC: Propi pronunciar sordes les fricatives i les africades en posició final de mot quan es troben davant pausa o davant consonant sorda (*golf*, *gos*, *peix cru*) i pronunciar-les sonores quan la paraula següent comença per vocal o consonant sonora (*goz afamat*, *despadj buit*). EOv: ídem.
78. PEOLC: No recomanable l'omissió de la *-b* de *amb* ni de la *-t* final en contacte amb vocal inicial de mot. EOv: ídem.

Així doncs, tenim:

- Exactament iguals: 44 trets (59 %).
- * Diferència feble: 14 (15 %).
- # Diferència dubtosa: 10 (13 %).
- ** Diferència forta: 10 (13 %).

4. INTERPRETACIÓ I CONCLUSIONS

La interpretació de les dades d'aquesta anàlisi, diguem-ne, «literal», consistirà bàsicament a matisar els percentatges dels tres ítems de la diferència. Des del punt de vista de l'usuari, la mateixa descripció de la diferència feble portava implícit que es podria haver classificat també com una quasi coincidència. Aquesta opció, doncs, faria apujar la no-divergència quasi al 75 %. Així mateix, cinc dels deu trets classificats com a dubtosos es podrien interpretar també com a coincidències i apujar-ne el percentatge al 80 %. Ens referim als trets 3, 8, 9, 10 i 11, que podrien considerar-se «diferents tipus de reduccions sistemàtiques», segons la formulació de la PEOLC (tret 2).

També ens inclinem a suposar que els altres cinc trets classificats com a dubtosos no generarien posicions irreconciliables entre les institucions en una hipotètica recerca d'acord —per improbable que aquesta siga a hores d'ara: la diferència de pronúncia és quasi imperceptible en una enunciació mitjanament ràpida en els trets 24 i 57 i potser també en 17 per a l'usuari llec. D'altra banda, els tret 62 i sobretot el tret 34 requeririen un deteniment que no podem dedicar-los ací; en qualsevol cas, no sembla agosarat suposar que l'AVL poguera sumar-se a la promoció d'una pronúncia tan genuïna —a tot el territori lingüístic— com la de la *l* velaritzada (tret 62), ni sembla lògic que s'opose a una pronúncia tan genuïna com *xc* per als incoatius (tret 34), tenint en compte que la seua gramàtica l'esmenta i que alguns filòlegs valencians de renom postulen que se n'hauria d'admetre la grafia (Saragossà, 2007).

Quant a les diferències fortes, distingirem entre lleus i greus. El primer grup el constitueixen aquelles pronúncies que, tot i que un document les «prohibeix»

i l'altre les accepta o fins i tot les recomana, impliquen una diferenciació poc evident per al «profà» i, a més, afecten un grup més o menys reduït de paraules (trets 23, 33, 51 i 52). Les divergències en aquest grup són atribuïbles a una aposta més decidida de la PEOLC per allò que s'anomena la *tensió articulatòria*, mentre que l'EOV admet més relaxació i, per tant, més aproximació als hàbits articulatoris generals. També són atribuïbles a aquesta diferent concepció quatre de les sis diferències fortes greus (trets 25, 26, 54 i 61), mentre que les dues restants, tret 4 i tret 45, tenen com a rerefons un acostament més gran a la «genuïtat valenciana» per part de l'EOV.

Aquests trets mereixen una atenció que, lamentablement, no podem dedicar-los ací, especialment el tret 4; del tret 45, ens acontentarem a assenyalar que la «genuïtat» és només parcial, atès que *eixemple* no és general a tot el valencià. Quant a la terminació *-iment* (tret 4), Xavier Rull (2006) n'ha demostrat un ús extens en el temps i en el territori lingüístic que, juntament amb l'absència d'influència exògena, és argument per a acceptar-ne, si més no, la pronúncia.

Per tant, es pot afirmar que les divergències atribuïbles a un hipotètic grau més gran de genuïtat valenciana de l'EOV respecte de la PEOLC són ben poques. Això contrasta amb el consens que atribueix una atenció especial a les formes valencianes per part de l'AVL, consens que abraça no sols els blasadors i els hagiògrafs del polimorfisme dialectal, sinó també la mateixa Llei de creació de l'ens. La major part s'ha d'atribuir, en canvi, a un posicionament distint en l'escala de la tensió articulatòria, sense marca geogràfica. Potser la voluntat d'aproximació a la llengua dels parlants s'haja concretat més en aquest punt que no en allò dialectal pròpiament dit, sense que tinguem dades sobre el grau de consciència dels acadèmics en aquesta «opció». I sense obviar l'evolució de les societats tecnològiques cap a una acceptació progressiva dels trets propis de l'oralitat en aquest principi de segle.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006a). *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- (2006b). *Gramàtica normativa valenciana*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- CASANOVA, Emili (2002). «El lèxic valencià en el diccionari Fabra de 1932». *Catalan Review: International Journal of Catalan Culture*, vol. xvi (1 febrer), p. 51-70.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA (1999). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I: Fonètica*. 3a ed. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- MAS, Josep Àngel (2008). *El morfema ideològic: Una anàlisi crítica dels models de llengua valencians*. Benicarló: Onada.
- MONTOYA, Brauli (2006). *Normalització i estandardització*. Alzira: Bromera.
- PRADILLA, Miquel Àngel (2007). «El policentrisme normatiu: una nova conjuntura estan-

- darditzadora per a la llengua catalana?». A: MONTSERRAT, Anna; CUBELLS, Olga [ed.]. *Entorn i vigència de l'obra de Fabra. Actes del II Colloqui Internacional «La lingüística de Pompeu Fabra»*. Valls: Cossetània; Tarragona: Universitat Rovira i Virgili, p. 133-154.
- PRADILLA, Miquel Àngel (2008). *La tribu valenciana*. Benicarló: Onada.
- RULL, Xavier (2006). «Adjunció de sufixos a verbs: tendències en la vocal temàtica». Ponència presentada al IV Simposi Internacional «Vers una sintaxi històrica del català» (La Nucia, novembre del 2006).
- SARAGOSSÀ, Abelard (1997). *Criteris de la normativa: L'ortografia contemporània: Uns quants problemes actuals*. València: Saó.
- (2007). *Reivindicació del valencià: Una contribució*. València: Tabarca.
- SEGARRA, Mila (1985). *Història de la normativa catalana*. Barcelona: Empúries.
- SISTAC, Ramon (2000). «El català nord-occidental i la codificació fabriana». A: *Simposi Pompeu Fabra. Jornades Científiques de l'Institut d'Estudis Catalans*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- SOLÀ, Joan (1987). *L'obra de Pompeu Fabra*. Barcelona: Teide.